

ทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพัน
ของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ

น.ท.สุรพาสน์ ทัทภมาน ร.น.

006063

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

แผนวิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๘

POLITICAL ATTITUDES OF THE FIELD GRADE OFFICERS
OF THE ROYAL THAI ARMY, NAVY AND AIR FORCE

Cdr. SURAPAS TAPAMAN R.T.N.

A thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1976

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญมการ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทินพันธุ์ นาคะตะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิต บุญมการ

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง ทศนคติทางการ เมืองของนายทหารชั้นนายพันของกองทัพบก
กองทัพเรือและกองทัพอากาศ
โดย น.ท. สุรพาสน์ ทัทภมาน ร.น.
แผนกวิชา การปกครอง

วิจัยด้วยวิธีสำรวจโดยใช้แบบสอบถามทัศนคติจาก นายพัน นายนาวา และ นาวาอากาศ จาก ๓ กองทัพ จำนวน ๑๐๖๒ นาย เพื่อนำข้อมูลมาวิจัย เป็นการสอบคล้อยกับภาคแรก การวิจัยปรากฏผลดังนี้

๑. นายทหารชั้นนายพันของกองทัพไทย มีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมค่อนข้างต่ำ แต่เมื่อแยกเป็นกองทัพแล้ว นายนาวาของกองทัพเรือ มีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมสูงกว่านายพันของกองทัพบกและนายนาวาอากาศของ กองทัพอากาศ

๒. ทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมอนุรักษนิยม มีความสัมพันธ์กับอายุ นายพันที่มีอายุน้อยมีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมมากกว่าอนุรักษนิยม

๓. ทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมอนุรักษนิยม มีความสัมพันธ์กับการศึกษา นายพันที่ได้รับการศึกษาสูงมีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยม มากกว่าอนุรักษนิยม และจะมีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมสูงมากขึ้น เมื่อได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ

๔. ทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมอนุรักษนิยม มีความสัมพันธ์กับอาชีพของบิดา นายพันที่มีบิดาเป็นข้าราชการทหารและข้าราชการพลเรือน มีทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมน้อยกว่านายพันที่บิดามีอาชีพเป็นอย่างอื่น เช่น เกษตรกร พ่อค้า และรับจ้าง

๕. ทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมอนุรักษนิยม มีความสัมพันธ์กับ ภูมิลำเนาเดิม นายพันที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีทัศนคติเสรีนิยมมากกว่านายพันที่อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครออกไปตามลำดับ

ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า นายพันของกองทัพไทย โดยส่วนรวมแล้ว ยังมีทัศนคติเสรีนิยมกับอนุรักษนิยมไม่แตกต่างกันทั้ง ๆ ที่การศึกษาของกองทัพ ได้ก้าวหน้าไปมากแล้ว แต่ทัศนคติทางการเมืองยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร โดยเฉพาะกลุ่มนายพันที่เคยมีบทบาททางการเมืองมาในอดีต คือ นายพันทหารบก ยังคงมีทัศนคติทางการเมืองอนุรักษนิยมอยู่

นอกจากนี้แล้วยังมีกลุ่มทหารอื่น ๆ ที่สมควรทำการวิจัยอีก คือ นายพล นักเรียนทหาร และกลุ่มนายสิบ ถ้าได้ดำเนินการวิจัยครบถ้วนแล้ว จะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนพัฒนาการเมืองไทยให้ก้าวหน้าต่อไปได้อย่างดียิ่ง.

Thesis Title Political Attitudes of the Field Grade Officer of
the Royal Thai Army, Navy and Air Force

Name Cdr. Surapas Tapaman R.T.N.

Academic Year 1976

ABSTRACT

Military officers have played an important role in Thai politics for a long time. The intervention of the military has apparently been seen after B.E. 2475. The military elites in praetorian society as Thailand are Field Grade officers of the Royal Thai Army and Navy. They are able to hold political power because of their key ranks and being commander of combat units. Political behaviour of the military has been increasingly conservative in the last decade.

The fact that the military are now not directly involved in politics, does not guarantee that they will not become more politically active again or their political influence has become insignificant. Therefore the study of political attitudes of the military officers still has an important value for understanding Thai politics, particularly regarding their reaction to the present Thai political system.

Approaches employed in this thesis are divided into two parts, the first parts is concerned with document research and

the second part is field research. The results of research are as follows:

1. Liberalism and Conservatism political attitudes of the Military officers are relatively low. . The political attitudes of the naval officers are more liberal than Army and Air Force officers. The Army and Air Force officer are likely conservative.

2. Liberalism and Conservatism are related to age. The younger officers are more liberal and less conservative. The older officers are more conservative and less liberal.

3. Liberalism and Conservatism are associated with the level of education. The more educated officers are the more liberal and less conservative they will be. The older officers are more conservative and less liberal.

4. Liberalism and Conservatism are related to the place of training. The foreign training officers are much more liberal and less conservative than the officers who are domestically-trained.

5. Liberalism and Conservatism are related to origin domicile. The officers born in Bangkok Metropolitan are more liberal and less conservative than the officers born remote regions, as such central, northern, north-east and southern respectively.

6. Liberalism and Conservatism are associated with father's occupations. The officers whose fathers are military and Civilservice officers are more conservative and less liberal than the officers whose fathers are others occupation as such farmer, merchants and employee.

The further recommendation political attitudes research in Military Field is the General Group officers, Cadets, Non Commission officers.

คำนำ

ในโอกาสที่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ได้ศึกษาวิชาการ เมืองในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งได้เคยปฏิบัติราชการร่วมกับนายพันของกองทัพบก นายนาวาอากาศของกองทัพอากาศหลายครั้ง ได้พยายามนำความรู้มาสังเกตุการณ์กับนายทหาร จากความรู้สึกผูกพัน และศึกษาความคิด ทักษะของกุ่มนายทหารแล้ว ทำให้ผู้เขียนทราบ ทักษะดีโดยทั่ว ๆ ไปของทหาร เพื่อเป็นแนวทางทำการวิจัยให้เห็นชัดเจนได้

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีความประสงค์จะตอบคำถามเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมือง ของนายพัน ซึ่งคิดว่าเป็นการศึกษาวิจัยที่ยากมาก จะต้องได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่ายควยดีจึงจะสำเร็จได้

ผลงานวิจัยของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลือจาก คร. สุจิต บุญมการ ซึ่งเป็นที่ปรึกษา ได้กรุณากำหนดเค้าโครงเรื่อง และช่วยเหลือ ตั้งแต่ต้นจนจบ คร. เสรีน ปุณณะหิตานนท์ ช่วยแก้ไขคำถาม เจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดบัญชาธิการได้ให้ความสะดวกเกี่ยวกับรายชื่อ เพื่อสุ่มตัวอย่างนายพัน เจ้าหน้าที่ของกองทัพบก กองทัพบกช่วยเหลือส่งแบบสอบถาม คร. สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ช่วยเหลือให้แนวทางกำกับดูแลระเบียบวิธีวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล คร. ทินพันธุ์ นาคะตะช่วยเหลือปรับปรุง การรายงานการวิจัยให้สมบูรณ์ขึ้น ร.ท. สุชาติ พรหมมูลช่วยเหลือให้ความสะดวกในการ ใช้เครื่องเจาะบัตร และการใช้คอมพิวเตอร์ของกรมช่างอากาศ คุณสุภรณ์ พันธุ์รัตนอิสระ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด แมค-ไทยช่วยเหลือในการจัดหาหนังสือที่ใช้ในการวิจัย ผู้เขียนใคร่ กราบขอบพระคุณผู้มีนามกล่าวแล้ว เป็นอย่างมาก ณ โอกาสนี้ด้วย

รายการตารางประกอบ

หน้า

ตารางที่

๑	จำนวนนายทหารที่ส่งแบบสอบถามและจำนวนที่ได้รับ.....	๘๓
๒	คะแนนกลุ่มทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง.....	๘๕
๓	คะแนนกลุ่มทัศนคติเกี่ยวกับความเสมอภาค.....	๘๗
๔	คะแนนกลุ่มทัศนคติเกี่ยวกับความอดกลั้น.....	๘๐
๕	การกระจายคะแนนรวมของทัศนคติทั้ง ๓ ด้านของนายทหาร ชั้นนายพัน.....	๘๒
๖	แสดง การทดสอบความถูกต้องใช้ไคของมาตราวัด.....	๘๗
๗	แสดงการทดสอบมาตราวัดของผู้ตอบ ข้อ ๑.....	๘๘
๘	แสดงการทดสอบมาตราวัดของผู้ตอบข้อ ๒๒.....	๘๘
๙	คะแนนกลุ่มทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่ไคแก้ไขใหม่.....	๑๐๐
๑๐	คะแนนรวมของนายทหารชั้นนายพันที่ไคแก้ไขใหม่.....	๑๐๒
๑๑	การทดสอบความสอดคล้องภายในของกลุ่มทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกับความเสมอภาค.....	๑๐๘
๑๒	การทดสอบความสอดคล้องภายในของกลุ่มทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงกับความอดกลั้น.....	๑๐๘
๑๓	การทดสอบความสอดคล้องภายในของกลุ่มทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับความเสมอภาคกับความอดกลั้น.....	๑๑๐
๑๔	การกระจายอัตราส่วนร้อยละ ทัศนคติทางการเมืองเกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลง.....	๑๑๓
๑๕	การกระจายคำตอบของแต่ละคำถามของทัศนคติเกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลง.....	๑๑๔

ตารางที่

๒๕ การกระจายอัตราส่วนร้อยละของนายทหารตามคะแนนการวัดทัศนคติ
เป็นเสรีนิยม จำแนกตามการศึกษาที่สำเร็จในและต่างประเทศ
จากโรงเรียนทหารของกองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพ
อากาศ..... ๑๓๕

๒๖ การกระจายอัตราส่วนร้อยละของนายทหารตามคะแนนการวัด
ทัศนคติเป็นเสรีนิยม จำแนกตามการศึกษาที่สำเร็จจาก
โรงเรียนนายทหารระดับต้น..... ๑๓๖

๒๗ การกระจายอัตราส่วนร้อยละของนายทหารตามคะแนนการวัด
ทัศนคติเป็นเสรีนิยม จำแนกตามสำเร็จการศึกษาจาก
โรงเรียนนายทหารระดับสูงของกองทัพบก กองทัพเรือ
และกองทัพอากาศ..... ๑๓๘

๒๘ การกระจายอัตราส่วนร้อยละของนายทหารตามคะแนนการวัด
ทัศนคติอัตราเป็นเสรีนิยมจำแนกตามอาชีพของบิดา..... ๑๔๐

๒๙ การกระจายอัตราส่วนร้อยละของนายทหารตามคะแนนการวัด
ทัศนคติเป็นเสรีนิยมตามอาชีพของบิดาและกองทัพ..... ๑๔๒

๓๐ การกระจายอัตราส่วนร้อยละของนายทหารตามคะแนนการวัด
ทัศนคติอัตราเป็นเสรีนิยมจำแนกตามภูมิลำเนาเดิม..... ๑๔๓

๓๑ การกระจายอัตราส่วนร้อยละของนายทหารตามคะแนนการวัด
ทัศนคติเป็นเสรีนิยมจำแนกตามภูมิลำเนาเดิมและกองทัพ..... ๑๔๔

ตารางที่ ๑

๑๖	การกระจายอัตราส่วนรอยทัศนคติทางการ เมือง เกี่ยวกับความ เสมอภาค.....	๑๑๖
๑๗	การกระจายคำตอบของ แต่ละคำถามของทัศนคติ เกี่ยวกับ ความเสมอภาค.....	๑๑๗
๑๘	การกระจายคำตอบของ แต่ละคำถามของทัศนคติ เกี่ยวกับ ความอดกลั้น.....	๑๑๘
๑๙	การกระจายอัตราส่วนรอยของทัศนคติทางการ เมือง เกี่ยวกับ ความอดกลั้น.....	๑๒๐
๒๐	การกระจายอัตราส่วนรอยของนายทหารตามคะแนนการวัด ทัศนคติ เป็นเสรีนิยมจำแนกตามกองทัพ.....	๑๒๒
๒๑	การกระจายอัตราส่วนรอยของนายทหารชั้นนายพันตามคะแนน การวัดทัศนคติอัตรา เป็นเสรีนิยมจำแนกตามยศและอายุ.....	๑๒๔
๒๒	การกระจายอัตราส่วนรอยของนายทหารตามคะแนนการวัด ทัศนคติอัตรา เป็นเสรีนิยม จำแนกตามการศึกษาสูงสุดใน และต่างประเทศที่มีโรงเรียนทหาร.....	๑๒๕
๒๓	การกระจายอัตราส่วนรอยของนายทหารตามคะแนนการวัด ทัศนคติอัตรา เป็นเสรีนิยมจำแนกตามการที่สำเร็จสูงสุด ในและต่างประเทศที่มีโรงเรียนทหาร.....	๑๓๐
๒๔	การกระจายอัตราส่วนรอยของนายทหารตามคะแนนการวัด ทัศนคติอัตรา เป็นเสรีนิยมจำแนกตามการศึกษาในและต่าง ประเทศจากโรงเรียนทหาร.....	๑๓๒

รายการกราฟประกอบ

หน้า

กราฟที่

๑	แสดงคะแนนทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง.....	๘๗
๒	แสดงคะแนนทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับความเสมอภาค.....	๘๘
๓	แสดงคะแนนทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับความอดกลั้น.....	๘๒
๔	แสดงคะแนนรวมของนายทหารชั้นนายพัน.....	๘๖
๕	แสดงคะแนนทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ที่ไคแก๋ไซใหม่.....	๑๐๒
๖	แสดงคะแนนรวมทัศนคติทางการเมือง ของนายทหารชั้นนายพัน ที่ไคแก๋ไซใหม่.....	๑๐๖

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
คำนำ	ข
สารบัญตารางประกอบ	ช
สารบัญกราฟประกอบ	ฉ
บทนำ	๑
บทที่	
๑ ทหารกับการเมืองไทย	๓
๑.๑ บทบาททางการเมืองของนายทหารชั้นนายพัน	๖
๑.๒ ความคิดเสรีนิยมและอนุรักษนิยมของทหาร	๒๔
๑.๓ ความคิดและทัศนคติเสรีนิยมกับอนุรักษนิยมทางทฤษฎี	๓๖
๑.๔ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	๕๑
๑.๕ โรงเรียนนายเรือ	๕๘
๑.๖ โรงเรียนนายเรืออากาศ	๖๕
๑.๗ สมมติฐาน	๗๐
๒ วิธีวิจัย	๗๖
๒.๑ การสร้างแบบสอบถาม	๘๐
๒.๒ การคัดเลือกตัวอย่าง	๘๑
๒.๓ วิธีการส่งแบบสอบถาม	๘๒

๒.๔	การสร้างมาตรฐานวัด	๘๔
๒.๕	การทดสอบความถูกต้องใช้ไคและความสอดคล้องของแต่ละ รายการของมาตรฐานวัด	๘๖
๒.๖	การทดสอบความสอดคล้องของกลุ่มคะแนนทัศนคติทางการ เมือง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความเสมอภาคและ ความอดกลั้น	๑๐๗
๓	การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๒
๓.๑	ทัศนคติทางการเมือง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง	๑๑๒
๓.๒	อายุกับทัศนคติทางการเมือง	๑๒๕
๓.๓	การศึกษากับทัศนคติทางการเมือง	๑๒๘
๓.๔	อาชีพของบิดากับทัศนคติทางการเมือง	๑๔๐
๓.๕	ภูมิลำเนาเดิมกับทัศนคติทางการเมือง	๑๔๓
๔	สรุปและเสนอแนะ	๑๔๗
	บรรณานุกรม	๑๕๒
	ภาคผนวก	๑๖๒
	ประวัติการศึกษา	๑๘๗

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การ เมืองการปกครองของไทยนั้นกล่าวได้ว่าทหารเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดโดยตลอดมา โดยเฉพาะทหารเข้ามามีอำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริงหลังรัฐประหาร ๒๔๙๐ กลุ่มนายทหารที่มีบทบาทมากที่สุดนั้น คือนายทหารระดับชั้นนายพัน ผลของการเมืองไทยยุคทหารมีอำนาจนั้น ออกมาในรูปอนุรักษนิยมมากกว่าเสรีนิยมโดยหลักการใหญ่ ๆ คือ อำนาจทางการเมืองยังเป็นของคณะทหารไม่กระจายไปสู่ประชาชน ตามเจตนารมณ์ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นการปกครองระบอบเผด็จการทหาร ทั้งนี้เนื่องมาจากทัศนคติซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของนายพัน กำหนดให้รูปแบบการปกครองเป็นอย่างนั้น ทัศนคติทางการเมืองซึ่งเป็นวัฒนธรรมหรือความเชื่อทางการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปกครองประเทศ ปัจจุบันถึงแม้ว่าทหารจะไม่มีบทบาททางการเมืองมากเหมือนก่อน ๑๔ ต.ค. ๒๕๑๖ แล้วก็ตาม แต่ทหารไทยก็ยังพร้อมที่จะเข้ามามีบทบาทเหมือนเดิมได้อีกเสมอถ้าการเมืองไทยเปิดโอกาสให้ และกลุ่มนายพันเท่านั้นจะยังคงมีบทบาท ผลสะท้อนของการเมืองขึ้นอยู่กับทัศนคติของทหารเช่นกัน การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทหารยังไม่เคยมีมาก่อน

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องทัศนคติทางการเมืองของนายทหารชั้นนายพัน ของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ นี้ จะทำการศึกษาวิจัยทัศนคติทางการเมืองเสรีนิยมกับอนุรักษนิยมของนายทหารชั้นยศตั้งแต่ พ.ต., น.ต., พ.ท. น.ท., พ.อ., น.อ. และ พ.อ., น.อ.พิเศษ ที่สังกัดกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เท่านั้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยจะได้รับประโยชน์ดังนี้.-

๑. จะทราบว่าทัศนคติทางการเมืองของทหารจะต่อต้านหรือส่งเสริมการเมืองไทยปัจจุบันอย่างไร
๒. ข้อมูลดังกล่าว นำไปวางแผนพัฒนาการเมืองไทยได้
๓. จะทำให้ผู้นำทางการเมืองไทยตระหนักถึงสถาบันทหาร ในการที่จะใช้ตัดสินใจหาทางการเมืองในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแยกออกเป็น ๒ ภาค คือ ภาคแรกเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา ของห้องสมุดต่าง ๆ และบทบาททางการเมืองของนายพัน เพื่อนำไปเชื่อมโยงให้สอดคล้องกันกับภาควิจัย ซึ่งเป็นภาค ๒ โดยใช้วิธีการสำรวจส่งแบบสอบถามคัดเลือกตัวแทนจาก นายพัน นายนาวา และนาวาอากาศ ทั้งหมดแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ ทั้ง ๓ เหล่าทัพ

นิยามของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นายพัน คือ นายทหารชั้นยศ พ.ต., พ.ท., พ.อ. และ พ.อ. พิเศษ
สังกัดกองทัพบก น.ต., น.ท., น.อ. และ น.อ. พิเศษ สังกัดกองทัพอากาศ และ กองทัพเรือ

บทบาท คือ การปฏิบัติหน้าที่ของทหารในการปกครองประเทศ

กองทัพหรือเหล่าทัพ คือ กองทัพบก กองทัพเรือ และ กองทัพอากาศ